

versiering kenmerkt Friedhoff zich door de virtuose hanteering van het licht. Dat is iets, dat — als zijnde niet tastbaar — niet ieders aandacht trekt en toch zoo belangrijk is. Met de beheersching van het licht bedoelen wij niet alleen, dat de lichtinval overal behoorlijk is en dat het daglicht en het kunstlicht overal komen, waar deze moeten komen zonder iemand te hinderen, maar ook — en dat is architectonisch van groote beteekenis — dat het licht zoodanig is gekozen, dat het een bepaalde stemming opwekt, of door contrasten de architectuur schraagt en daarmee samenklinkt en dat dus, om zoo te zeggen, met licht wordt gebouwd. Dit kan b.v. noodig zijn om de verschillende deelen van ineenloopende ruimten (gelijk hier de open galerij der eerste verdieping en de daaraan grenzende hal) elk hun eigen karakter, functie en stemming te helpen geven. Voor het daglicht is dit het moeilijkste, omdat het gebonden is aan de vensteropeningen; het electricisch licht laat zich gemakkelijker hanteeren, men kan het aanbrengen waar men wil, doch ook daarin — en eigenlijk juist daardoor — kan men fouten maken en is er een schaal van middelmatigheid tot voortreffelijkheid mogelijk. In dit opzicht heeft Friedhoff veel geleerd van de Skandinavische bouwkunst en men kan de verlichting van het Enschedesche raadhuis zonder overdrijving voortreffelijk noemen; dit resultaat is na veel studie door den architect verkregen, die tot in de kleinste onderdeelen dit alles regelde. Voor het kunstlicht vond Friedhoff in Frits Lensvelt den ontwerper van lichttornamenten, die zich op veelszins gelukkige wijze bij zijn architectuur aansloot. Afgezien van de hanglampen in de raadzaal, die voor dit interieur te speelsch en te exotisch lijken (meer passend in een bioscoop), wist Lensvelt zijn ornamenten overal een passenden vorm te geven (afb. 5, 6). Een goed voorbeeld van deze samenwerking toont afb. 7; dit is een gecombineerd verwarmings- en verlichtings-element, zooals er verscheidene staan in ondiepe nissen der breede gang op de eerste verdieping; het eerste is door Friedhoff, het tweede door Lensvelt ontworpen, beide in blank, roestvrij metaal. Dit is tevens een goed voorbeeld, hoe aan den radiator der centrale verwarming een schoone vorm is gegeven.

Rustig, waardig en eenvoudig zijn de groote bronzen deuren van den hoofdingang onder de loggia, door parallele omlijstingen goed geaccentueerd; als versieringsmotief is het stadswapen (afb. 23) in rood gebruikt. Deze hoofdingang brengt ons in de vestibule, die ons leert, hoe belangrijk de eerste indruk is, welken wij bij het binnentreden van een gebouw ontvangen. Ook voor deze psychologische zijde van het vak moet de architect begrip hebben! De bezoeker, de overheidspersoon of de ambtenaar, die hier binnentreedt, als hij zijn dagelijksche taak gaat beginnen, komt dadelijk in een even rustige als opgewekte sfeer. Met een blanke Italiaansche steen bekleed, ontvangt deze vestibule voornamelijk haar licht door een groot, de heele breedte beslaand venster, met een groote ingebouwde bloemenbak aan de binnenzijde, vol met kamerplanten. Op een der wanden schilderde